N°. 132. **DE GRONDWET.** 1853.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIËN:
Van één tot zes regels . . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer . . . . . » 0.15.
Behalve daarbij 35 cts. zegelgeld.

DONDERDAG 27 OCTOBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet,
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . » 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

Niet ongegrond verwijt.

Gelijk *de Tijd* en *de Nederlander*, hebben ook wij de wenschelijkheid betoogd, dat aan het onderzoek in de afdeelingen van de ingediende wets-ontwerpen het grootst mogelijke getal leden deelneme, opdat èn Regering èn Natie, tot op zekere hoogte kunnen berekenen, in hoever bedenkingen en opmerkingen, die geopperd zijn, inderdaad de meening der meerderheid uitmaken.

Wij hebben zelfs een gedeelte overgenomen uit een artikel van de *Arnhemsche Courant* (No. 129), handelende over datzelfde onderwerp, daarbij verklarende, dat wij »ons met de zienswijze dier Courant vereenigden«.

De Nederlander van heden, eenige zinsneden uit het bedoelde artikel van de *Arnhemsche Courant* overnemende, waagt het de vraag te doen: *»Zou de vrijzinnige partij ontmoedigd zijn?«*

Maar, hoe kan *de Nederlander* zoodanige vraag doen? Immers »dezerzijds« is al voor lang opgemerkt dat die partij »voor de veerkracht der Natie« onbestand was; dat zij door de April-beweging is »weggevaagd« uit het Vaderland.

Ontmoedigd? Maar gelooft hij dan nu nog aan haar bestaan? Van waar die omwenteling van begrip?

En zoo ten onregte! De »vrijzinnige partij« is verslagen, vernietigd, doodgemaakt door de anti-revolutionnairen. Zoo weinigen dier partij hier en daar nog overgebleven mogen zijn, als een Groenjaan zich vertoont, duiken zij schuchterlijk weg, als het kleine gedierte voor den Koning des wouds!

Maar hoe komt die vraag *hier* te pas?

Wij vernemen van zes en twintig, van vier en twintig, van negentien leden, die aanwezig waren óf in de sectiën, óf in de openbare zittingen. Gelooft *de Nederlander*, dat de ontbrekende *twee en veertig*, *vier en veertig* en *negen en veertig* leden behoorden tot de constitutionnele partij? Ware dat zoo: inderdaad het [illegible] minder bij Regering en [illegible]

Door de [illegible] zeer eenvoudig aangetoond, dat het [illegible] te brengen op rekening eener bepaalde [illegible] »ontmoediging« op nieuw eene karakteristieke [illegible] is van den »eigenaardigen« partijgeest der »heeren dezerzijds«, die geen stap op het politiek gebied kunnen zetten, zonder hunne zwakheid achter hatelijke personaliteiten te verbergen.

Wij beschuldigen niemand: wij constateren een feit, een feit als waarvan wij vóór 1848 gewend waren. Nu wij *na* April 1853 meer den gang als vóór 1848 aannemen, wat wonder, dat men dezelfde verschijnselen ziet terugkeeren?

Men zie de processen-verbaal in van de handelingen der sectiën vóór 1848 — toen werden de namen der aanwezige leden genotuleerd — en men zal, in den [illegible] nog geen kleiner getal leden als thans plaats heeft. Daarentegen is door de Vertegenwoordiging nooit met meer ijver, nooit met meer volharding gearbeid dan in het tijdvak van na de herziening der Grondwet tot April 1853. Één oogopslag slechts in de talloze doorwrochte verslagen der Vertegenwoordiging uit dat tijdvak, zal het verschil doen kennen tusschen den, toen ontwikkelden ijver en dien, welke zich *thans* in de meestal vlugtig opgestelde, als losse aanteekeningen daarheen geworpen verslagen, openbaart.

Bovenal heeft het echter de aandacht getrokken, dat op de jongste bijeenkomst van 17 dezer de Tweede Kamer slechts door *negentien* leden vertegenwoordigd was. De onpartijdigheid gebiedt ons te verklaren, dat wij in de afwezigheid der leden geenerlei schuld kunnen zien.

De Kamer was op reces gescheiden. Geen der leden was derhalve verpligt te 's Gravenhage te zijn, tenzij de Voorzitter het noodig oordeelde, om de werkzaamheden te doen hervatten. Dat is echter door den Heer BORSEL, blijkens zijne eigene woorden, in de zitting van 17 dezer uitgesproken, niet noodig geoordeeld. De Voorzitter meende slechts eene enkele bijeenkomst te moeten beleggen, om te kunnen »indienen« het wetsontwerp, dat de Regering had dingezonden ter bekrachtiging van het besluit omtrent de [illegible] op granen en andere levensmiddelen.

Op welken grond de Voorzitter daartoe het beleggen van eene vergadering noodzakelijk heeft gekeurd, is ons nog duister. Zoodra de Regering een wetsontwerp heeft ingediend, heeft zij zich van haren pligt gekweten; hare verantwoordelijkheid is daardoor gedekt. De »indiening« rekent niet van het tijdstip, dat het wetsontwerp in eene openbare zitting ter tafel wordt gebragt; maar van dat, waarop het aan de kamer is *toegezonden*. De Voorzitter had dus met het »ter tafel brengen« kunnen wachten tot op het tijdstip dat de kamer hare werkzaamheden zou hervatten; of hij had de leden *tot hervatting dier werkzaamheden* behooren op te roepen.

Maar de voorname schuld, ligt, dunkt ons, bij de *Regering*. Waarom heeft deze het bedoelde wets-ontwerp niet ingezonden, toen de Kamer nog bijeen was? Waarom heeft zij daarmede gewacht tot den uitersten termijn, en zoodoende — naar het stelsel van den Voorzitter — het beleggen van eene afzonderlijke vergadering, met al de kosten van dien, noodzakelijk gemaakt? Was het zoo moeijelijk, om onmiddellijk na het *Besluit* — dat toch niet onvoorzien zal zijn genomen? — een wetsontwerp in te dienen, [illegible] geknopte Memorie van Toelichting met dat Besluit *gelijkluidend* is?

In een stuk, getiteld *»Het regt der Natie«*, ontwikkelt *de Fakkel* (N°. 41) de stelling, »dat de *uitvoering* »der wet op de kerkgenootschappen grootendeels komt »voor de verantwoording der Nederlandsche Natie«.

Tot dus ver hadden wij gemeend, dat de *uitvoering* van wetten behoort bij den Koning (art. 54 der Grondwet), en dat het doen *uitvoeren* van wetten door de Natie, den meest revolutionnairen republikeinschen regeringsvorm, of liever nog den meest anarchistischen toestand in zich omvat. De godsdiensthaat van *de Fakkel* is echter, ook al onder de leus van Koning en Vaderland, in de laatste maanden, nog wel wat verder gegaan; wij zullen ons derhalve niet, verdedigen, om over *politiek* met het »protestantsche volksblad« van gedachte te wisselen.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers liever op eene, *de Fakkel* zoo treffend karakteriserende bijzonderheid, die in dat stuk *»Het regt der Natie«* wordt opgemerkt.

Dáár wordt, onder een zondvloed van meer andere onwaarheden, ook gelezen het volgende:

»De Natie heeft dat afgekeurd; zij heeft de knoeijerij over de Pauselijke allocutie voor knoeijerij verklaard; zij heeft de [illegible] [illegible] verklaard; zij heeft [illegible] J. J. P. BAZOT [illegible] VAN ZUYLEN [illegible] BELGRADO en de verordeningen van nog een paar Heeren voor *onverbindend* uitgemaakt. . . . .«

En verder:

»Stukken werden gevraagd en overgelegd; daarin blonk de groote haast uit, die de Nederlandsche Minister VAN ZUYLEN voornoemd met de zaak gemaakt had. Zijne Excellentie gaf onder anderen te kennen, dat, als de Paus er niet met spoed bij was, de gansche *entreprise* wel eens kon mislukken. . . . . .«

Zonder blozen durft *de Fakkel* deze regelen, op den 14den Oct. 1853, neder te schrijven!

De Fakkel deinst niet terug — met verdraaijing bovendien van het feit zelf — op rekening van den waardigen VAN ZUYLEN VAN NIJEVELT te stellen, wat hoogstens door een voorganger kon zijn verrigt:

nadat zonneklaar bewezen is, dat de heer VAN ZUYLEN de portefeuille aanvaardde, toen het vraagstuk omtrent de bisschoppen was beslist;

nadat aangetoond is, dat die heer zich met de portefeuille slechts wilde belasten onder het uitdrukkelijk beding, dat zijn voorganger vooraf de zaak tot een einde zou hebben gebragt!

Zoodanige lasterlijke aantijging kan, nadat maanden sedert April zijn verstreken, niet meer op rekening van opgewondenheid des oogenbliks worden gesteld. Hier kan slechts aan het opzettelijk verwringen der waarheid worden gedacht. En *de Fakkel* durft zich noemen *»protestantsch* volksblad!« Wij willen gaarne bekennen, dat dit *ons* protestantisme niet is. Nog altijd blijven wij van meening, dat het protestantisme is gevestigd op een »vrij onderzoek« en op de »waarheid«, en geenszins op het te kwader trouw opdringen van booze meeningen en het opdisschen van »onwaarheden.«

Wanneer *de Nederlander* thans, na de April-beweging, *de Fakkel* renieert, hoe gaarne ook van die zijde de broederhand aan het anti-revolutionnaire blad werd toegestoken, het is gewis niet om dergelijke onprotestantsche handelingen; want *de Nederlander* zwijgt daarover, wel bewust, dat hij — hoezeer al niet met zooveel grofheid — aan soortgelijk vergrijp niet geheel onschuldig is.

De Nederlander verloochent evenwel *de Fakkel*, alleen omdat hij weet, dat het »protestantsche volksblad« toch eindelijk en ten laatste voor de anti-revolutionnaire partij zal moeten bukken.

Dergelijke overwinning wordt door ons *den Nederlander* gegund. De eene kwaal zal de andere genezen.

Wij lezen in de *Provinciale Groninger Courant* van den 25sten het volgende:

Gisteren in de voormiddagdienst gaf ds. [illegible] MEIJBOOM, beroepen predikant te *Amsterdam*, aan de gemeente te kennen, dat hij na ernstig beraad en onder biddend opzien tot God tot het besluit was gekomen, de op hem uitgebragte beroeping te aanvaarden en dat hij het berigt daarvan den vorigen avond naar de hoofdstad had afgezonden, bij welk berigt hij uitdrukkelijk had te kennen gegeven, dat hij, om dit beroep te aanvaarden, meer gevraagd had [illegible] dan wat de keuze zijns harten zou zijn; tevens verzoekende, dat het, zoo immer mogelijk, zoo mogt geschikt worden, dat hij nog tot Paschen hier te *Groningen* zou kunnen blijven.

Z.WelEerw. voegde daarbij, dat hij zich gedrongen gevoelde, en het hem behoefte was, aan de gemeente kortelijk de redenen mede te deelen, die hem tot het nemen van dat besluit hadden geleid; te meer, daar hij bij zijne intrede hier ter stede onder anderen had te kennen gegeven, dat het steeds zijn vurigste verlangen was geweest, in deze gemeente als leeraar werkzaam te worden, zoodat hij thans met zich zelven in strijd kon schijnen; terwijl hij bovendien [illegible] blijken had ontvangen, dat de gemeente [illegible] zijn besluit anders te zien [illegible] [illegible] zulks plag te verbinden [illegible], doch dat alleen zou niet genoeg geweest zijn, want datzelfde was ook waar van *Groningen*. Maar hoofdzakelijk was hij geleid door den strijd, die er thans werd gevoerd tegen denkbeelden, waarvan ook hij een der woordvoerders was. Ook maar iets bij te dragen, om in den strijd tot eene verzoening te leiden, was voorzeker eene schoone taak; maar daartoe scheen het hem noodig, dat men dien strijd niet alleen in geschrift voerde, maar dat men elkander ook persoonlijk leerde kennen en bij alle verschil van inzigt liefhebben en achten. Daar kwam echter nog bij, dat in den laatsten tijd zijne beroeping naar *Amsterdam* openlijk in geschriften was beoordeeld, zoodat thans de geheele [illegible] het oog had gevestigd, en wees hij nu [illegible] van de hand, dan zou het schijnen [illegible] daartoe had geleid, en de weigering [illegible] toegeschreven, ligt in andere gemeenten [illegible] mende gelegenheden, aan [illegible] geven,

om de gemeenten in beweging te brengen, teneinde de wettige kerkelijke colleges in hunne wettige handelingen te belemmeren — waarbij hij meende gezins te mogen medewerken. Z. WelEerw. gaf overigens o. a. nog te kennen, dat hij met leedwezen bevinding, vooral na wat hij gedurende zijn verblijf in deze gemeente in haar midden had ondervonden. Daarop sprak hij tot haar naar aanleiding van de woorden van den apostel PAULUS aan de Romeinen: *En wij weten, dat dengenen, die God liefhebben, alle dingen medewerken ten goede, namelijk dengenen, die naar zijn voornemen geroepen zijn*, (Rom. 8: 28), daarbij in de eerste plaats aantoonende, dat wat de apostel hier aan de Romeinen schreef, niet anders kon zijn, en vervolgens deze waarheid toonende in voorbeelden uit de geschiedenis en de ervaring, waarna hij met een enkel woord tot opwekking besloot. — De gemeente was buitengewoon talrijk opgekomen en algemeen ontwaarde men haar diep leedwezen over het haar aangekondigde vertrek van den man, die bij groote kennis en zeldzame gaven, gepaard met rusteloze werkzaamheid en voorbeeldigen ijver, gedurende zijn kortstondig verblijf alhier in zoo menigerlei opzigt nuttig is werkzaam geweest. Heeft de wensch, waarmede wij de beroeping van dr. MEIJBOOM naar *Amsterdam* aankondigden, niet mogen vervuld worden, thans zou het de gemeente van *Groningen* voorzeker dubbel aangenaam zijn, indien het uitstel tot Paschen hem overeenkomstig het daartoe geuit verlangen mogt worden toegestaan.

Nederlandsche berigten.

Omtrent het in *de Nederlander* in zijn N°. 1015 opgenomen berigt uit Amsterdam, betrekkelijk de beroeping door den algemeenen kerkeraad der Nederd. Herv. gemeente te Amsterdam uitgebragt op Dr. L. S. P. MEIJBOOM, predikant te Groningen, een beroep, dat sedert, tot ons genoegen, is aangenomen geworden, behelst de *Nieuwe Drentsche Courant* o. a. de volgende beschouwing:

„Het boven aangehaalde berigt behelst verder inderdaad niets, dan eenige scheldwoorden. In 't kort zegt men: "Dr. MEIJBOOM is een ongeloovige en miskent den Heer stelselmatig." Schande over u, die u aldus durft vergrijpen aan een wetenschappelijk man, aan een getrouwen herder, aan een geliefden leeraar, die veel nut gesticht heeft en, onder Gods zegen, nog stichten kan en zal; schande over u, die zijne nieuwe gemeente reeds vooraf tegen hem door uwe smaadredenen tracht in te nemen; schande over u, die de harten der menschen door het venijn, dat gij verspreidt, en het gif, dat hij uitstrooit, verstikke. — Doch uw toeleg is te vergeefs. Wat waarheid is, zal, ondanks allen strijd, eindelijk zegevieren. Indien gij, *Nederlander!* de waarheid aan uwe zijde hadt, dan zoudt gij naar geene *onedele* wapenen behoeven te grijpen. Uwe wijze van strijd-voeren pleit reeds tegen u."

En verder: „Maar wat wil eigenlijk die partij met hare handelwijze tegen Dr. MEIJBOOM? Twijfelt er nog iemand aan? Zij wil trachten Dr. M. af te schrikken om naar Amsterdam te gaan. Zij schijnt in te zien, dat haar stelsel niet bestand is tegen gezonde redenering. Daarom schuwt zij het, dat een groot publiek weder meer in de gelegenheid komt, om gezonde taal te hooren.

„Dan . . . . wij eindigen hier. Wilden wij de geheele handelwijze van die partij, weder zoo blijkbaar *thans* tegen Dr. MEIJBOOM, *vroeger* tegen Prof. HOFSTEDE DE GROOT, in *al* hare haatlijkheid ten toon stellen, wij zouden vreezen geen einde te zullen vinden. Het gezegde is ons vooralsnog genoeg, want er blijkt wel het volgende uit:

Die partij, waarvan *de Nederlander* het orgaan is, moet van nu af afstand doen van alle aanspraak op beschaving, die zij zelve steeds zegt zooveel te hebben, want zij scheldt, smaadt en vergiust personen — het onbedriegelijk kenmerk van onbeschaafdheid en ruwheid. Liefde, welke zij zelve *zegt* zooveel te beoefenen, is haar inderdaad vreemd, want zij is liefdeloos zelfs jegens geloofsgenooten. Verdraagzaamheid, welke zij zoo aanprijst jegens de R. Katholijken, kent zij niet, want zij verkettert andersdenkenden.

„Slechts ééne reden van blijdschap bestaat er in de handelwijze dier partij, namelijk deze, dat hare eigene heillooze tactiek haar de minachting van ieder weldenkend mensch moet verzekeren."

Buitenland.

ENGELAND.

De *Sun* berigt, dat de keizer en keizerin der Franschen in de volgende maand Engeland zullen bezoeken en dat HH. MM. met veel luister, vooral te Londen, zullen worden ontvangen.

Den 24 was de geldmarkt eenigzins vaster. De graanprijzen in Engeland zijn, onder den invloed van het ongunstige weder in de vorige week en bij de oorlogsgeruchten nog stijgende; daarentegen dalen zij steeds in Rusland, wijl de verwachting, dat de aardappeloogst aldaar zeer is voordeelig uitgevallen. Men hoopt dat het ingevallen schoone weder ook in Engeland de prijzen tot staan zal brengen.

— De vorderingen tot verhooging van werkloon worden hier te lande steeds menigvuldiger en strekken zich tot alle takken van nijverheid en ambachten uit. De laarzenmakers, de kappers, de timmerlieden, en vele andere bedrijven in Londen verlangen wel 10 tot 20 ten honderd verhooging. In sommige gevallen hebben de meesten toegegeven; in andere is de vermeerdering niet toegestaan en hebben de meesten zelfs eene vereeniging gevormd om de vorderingen, waaraan zij niet kunnen beantwoorden, met kracht tegen te gaan. Waarschijnlijk zal uit dit alles eene of andere schikking voortvloeijen, die velen noodig achten en zonder welke door al die geschillen ten slotte de werkman, de baas en de verbruiker alle te zamen lijden en takken van nijverheid gevaar loopen, naar elders te worden overgebragt.

FRANKRIJK.

De aankoopen van meel, die dezer dagen te Parijs plaats hadden, zijn grootendeels door bakkers geschied, en wel voor de dagelijksche behoefte; het gevolg daarvan is geweest eene rijzing van 2 à 3 fr. per zak in acht dagen. De hoogste prijs, die den 17 dezer 90 fr. bedroeg, was den 22 tot 93 fr. de 159 pond gestegen. Voor minder dan 88 fr. kan men geen redelijk meel meer bekomen; en hetgeen beneden dien prijs wordt verkocht is van eene veel slechtere soort en ongeschikt voor het wittebrood te Parijs.

Het koren heeft eene minstens even belangrijke rijzing ondervonden; goed nieuw koren, wegende 115 tot 116 pond het hectoliter, kan niet meer onder de 50 fr. verkregen worden en de 120 pd. tot 52 fr.

Het nieuwe koren uit Amerika, eerste qualiteit, gold den 22 dezer 42 à 43 fr. de 100 pond. Het werd te Havre verkocht voor 40 en 41 fr. en wanneer men de kosten van vervoer naar Parijs berekent, is het naauwelijks mogelijk het beneden de bovengenoemde prijzen te verkoopen.

De rogge heeft ook eene aanmerkelijke neiging tot rijzing ondervonden. Den 17 gold dit graan 27 fr. à 27 fr. 50 cs. de 115 pond; den 22 vond men moeijelijk verkoopers voor 29 fr., vooral voor partijen, die een of twee maanden zijn opgehouden. Men verwacht, dat zij 30 fr. zal worden, hetgeen haar nog ver verwijderd zou houden van de tarwe. Intusschen verwacht men verandering in dezen stand van zaken door het beter weder.

Te Odessa heeft het berigt der oorlogsverklaring der Porte aan Rusland een oogenblik de zaken geschorst; maar de hoop, dat de doorvaart door den Bosphorus niet voor de onzijdige vlaggen zou gesloten zijn, heeft alle vrees verdreven. Het koren gold 12 fr. 50 cs. tot 15 fr. 50 cs.; de vracht naar Marseille is 13 fr. 50 cs. de lading van 160 litres; de voorraad is omstreeks 4 millioen mud.

Te Galatz en Ibraila op den Donau is de voorraad niet minder groot; maar daar ontbreken schepen en de scheepsvracht wordt dagelijks duurder. Men heeft uit die twee havens naar Marseille 15 en 16 fr. betaald voor de lading, en naar Londen tot 12 fr. voor het hectoliter.

BELGIE.

Sedert eenigen tijd houdt men zich zeer bezig met de vergrooting van Brussel; al de voorsteden dier stad zouden binnen de eigenlijke kom der gemeente worden getrokken; sommige kanten zich daar nog al tegen, op grond, dat zij dan ook in al de stadslasten moeten dragen. De bevolking van al die voorsteden te zamen is wel 85,000 hoofden, en in geval Brussel er mede vereenigd wordt, zoude de hoofdstad dezes lands bij de 240,000 zielen tellen.

— De Koning en de koninklijke familie worden tegen het midden der volgende week, van hunne reis naar Engeland, te Brussel terugverwacht.

— De prijs der aardappelen is te Brussel en omstreken dalende.

DUITSCHLAND.

De Pruissische bondsgezant, de heer von Bismark, is te Frankfort teruggekeerd. Den 27 zou de Bondsvergadering hare gewone werkzaamheden hervatten. In de eerste plaats zullen de loopende zaken worden afgedaan. Met algemeen werkende bepalingen, betreffende de vrijheid der drukpers en het regt van vereeniging, zal men niet ver komen, daar Pruissen weigert, bepalingen goed te keuren, welke met zijne wetgeving op deze aangelegenheden in strijd zijn.

— De graaf en gravin de Chambord, zullen zich eerlang van hun kasteel Frohsdorff naar Venetie begeven.

OOSTENRIJK.

De Keizer werd den 22 te Weenen uit Beijeren terugverwacht.

TURKIJE.

Luidens berigten uit Konstantinopel van den 15 was het ontwijkend antwoord van generaal Gortzakoff om de Donau-Vorstendommen te ontruimen, als eene weigering beschouwd en waren de vijandelijkheden werkelijk begonnen, door het innemen door de Turken van eene sterkte nabij Widdin, op een eilandje in den Donau.

Ook houden de vereenigden vloten met der daad de Dardanellen zijn doorgestevend, doch niet naar Konstantinopel zijn opgekomen: zij zouden zich naar Gallipoli of het eiland Marmora begeven, om aldaar te overwinteren, hetgeen in de baai van Besika onmogelijk is. Op die wijs kreeg de beweging der vloten het aanzien van louter een maatregel van voorzorg te zijn, zonder staatkundig doel.

Ook hieruit blijkt de zucht, welke de Westersche mogendheden bezielt, om een algemeenen oorlog te voorkomen, en den krijg, als hij mogt uitbreken, tot de betrokken partijen te beperken. De ministeriële bladen te Londen en te Parijs behelzen alle redeneringen in dien geest, en zelfs de *Constitutionnel*, die voor eenige dagen zoo dreigend was, slaat eenen toon van vredelievendheid aan, die opmerking verdient. Dat blad betoogt nu het onmogelijke voor de handelende zee-mogendheden om aan eenen oorlog tusschen Turkije en Rusland deel te nemen. Het schijnt dat men in Frankrijk meer en meer de zekerheid heeft erlangd, dat de Britsche regering geen dadelijke hulp aan Turkije wil verleenen en zich bloot tot bemiddeling wil bepalen en hoogstens tot bescherming van Konstantinopel, als dit, in het uiterste geval, noodig mogt zijn. De Fransche regering harerzijds zal begrepen hebben, dat zij de verantwoordelijkheid van eenen algemeenen schok alleen niet op zich mogt nemen, en tevens de moeijelijkheid om in dezen alleen te handelen; ook zij schijnt, volgens den toon aller ministeriële bladen, zich naar de in Engeland bovendrijvende vredespartij te voegen.

De *Times* zegt in zijn jongste N°.:

„Zoo als de zaken nu staan, mag men het er voor houden, dat noch de regering van Rusland, noch die van Turkije den oorlog verlangt. Evenzoo is het zeker dat geheel Europa er groot belang bij heeft, dat de vrede bewaard blijve; en nogthans is het, ondanks al deze omstandigheden, volstrekt niet onmogelijk, dat de krijgvoerende mogendheden tot dadelijke vijandelijkheden kunnen genoodzaakt worden, in weerwil van zich zelve. De troepen van Omer-Pacha kunnen den Donau overtrekken, tegen de wenschen van den Divan; het leger van vorst Gortzakoff kan dermate aangevallen worden, dat een algemeene strijd onvermijdelijk wordt; en een oorlog, welken niemand verlangt, kan morgen uitbreken. In dit geval schijnen de Duitsche mogendheden wel voornemens te zijn, dien zooveel mogelijk op zijn eigen tooneel beperkt te houden, zoodat de strijdenden, die uit noodzakelijkheid moeten vechten, als 't ware binnen hun eigen worstelperk besloten blijven. De redenen voor zulk eene staatkunde zijn duidelijk genoeg, maar het valt te betwijfelen, of dit *cordon* wel aan het doel zal beantwoorden. Indien toch namelijk de absolute hoven verlangen zijn de gelegenheden tot geschil te voorkomen, zoo hebben hunne waakzame en stoute tegenstanders even zeer belang in het verkrijgen van den tegenovergestelden uitslag. Oostenrijk en Pruissen zouden volgaarne willen verklaren, dat een oorlog, een oorlog was, en dat zij, die naar zulk eene gebeurtenis uitzien, zich teleurgesteld kunnen rekenen, maar, indien 200,000 man in eene vijandelijke aanraking komen, is het moeijelijk, het vuur, aan den brand te stellen, en zij die zulk een staat van zaken als een oorlog bleven beschouwen, zouden eenig bewijs uit de *daadzaken* aan hunne zijde hebben. Voor het tegenwoordige werken redenen van verschillenden aard, maar welke zich alle oplossen in den wensch naar vrede, zamen, om de wezenlijkheid, in eenigzins misleidend licht voorgesteld, te doen blijven. De Keizer van Rusland, ofschoon hij de Porte met eene gewapende magt in bedwang houdt, verklaart dat hij in geenen oorlog met Turkije is. De Sultan, ofschoon gedwongen den oorlog aan Rusland te verklaren, doet dat voorwaardelijk, en met alle hoop, om zijne belofte onvervuld te kunnen laten. De Westersche mogendheden zenden een magtig eskader naar het Oosten, om de Porte te verdedigen en zich tegen de Russische aanmatigingen te verzetten, maar wachten zich zorgvuldig voor eenigen stap, die gehouden zou kunnen worden voor eene openlijke vijandelijkheid tegen de Porte.

„Deze misleiding wordt gemakkelijk begrepen, en in eenige opzigten zelfs hoogst prijzenswaardig; maar het zou onverstandig zijn er op te rekenen, die te lang vol te houden. De keizer van Rusland, en hij alleen, heeft de magt een staat van zaken vredelievend te doen eindigen, dien hij zelf, in overeenstemming met alle anderen, afkeurt. Als hij zijne troepen de Vorstendommen doet ontruimen, dan kan hij alle gevaar

oorlog dadelijk wegnemen, en nog de gelegenheid behouden, zelfs met beter uitslag dan te voren, de regten en vrijheden van de Christen-onderdanen der Porte te verzekeren.

„Maar noch de Czaar, noch eenige andere vorst, kan gewesten bezetten, die van eene vreemde kroon afhankelijk zijn, zonder gevaar van die daad als een oorlogsfeit te zien aangemerkt; evenmin kunnen twee legers tot eene slag komen, zonder te geraken tot hetgeen de wereld op het laatst wel geneigd zal moeten zijn als vijandelijkheden te beschouwen. De winter evenwel, waarin krijgsoperatiën bijkans onmogelijk zijn, is nu op handen, en, daar Omer-Pacha waarschijnlijk geene dringende bevelen van zijne regering zal ontvangen, en vorst Gortschakoff volle vrijheid hebben zal tot louter krijgsverrigtingen [illegible] wij hopen, dat deze ongewone stand der partijen welligt nog kan voortduren, zonder wezenlijke verslimmering van dien toestand en tot dat de diplomatie geslaagd zij, met eene schikking te treffen, waarnaar allen even reikhalzend uitzien."

Het half-officiële Fransche dagblad *le Pays*, hetwelk zich gewoonlijk op een vrij bezadigden toon over de Oostersche aangelegenheden uitlaat, behelst in zijn nº. van den 23 dezer, te dien aanzien, het navolgende:

„Sommige personen, die al te spoedig toegeven aan een gevoel van bekommering en onrust, en welligt ook eenigermate het publiek in het algemeen [illegible] te gelooven, dat men eenen strijd te gemoet gaat tusschen Frankrijk en Engeland aan de eene zijde en Rusland aan den anderen kant. Reeds meermalen hebben wij betoogd, dat zij, die dit gelooven, zich omtrent den juisten toestand bedriegen. De westelijke mogenheden moeten in het Oostersche vraagstuk beschouwd worden als uitsluitend bemiddelende magten, en tot dusver hebben zij deze hare edelmoedige taak geenszins opgegeven, noch de volvoering van haar doel onmogelijk gemaakt.

„Hare tusschenkomst is, even als die van Pruissen en Oostenrijk, hoewel met verschillende middelen, van geheel vredelievenden aard. Vast besloten, om Turkije niet op te offeren aan de Russische eerzucht, hebben zij, als eerlijke bondgenooten, hare vloten meer in de nabijheid van het tooneel des oorlogs gezonden; doch zij zijn geenszins daartoe overgegaan met het oogmerk, om Rusland op die wijze tot den strijd uit te dagen. Hare aan Turkije verleende ondersteuning is echter, wat den Czaar aangaat, niet minder van beteekenis, dan de inderdaad opmerkelijke zucht, welke door Pruissen en Oostenrijk aan den dag wordt gelegd, om zich niet met het geschil te bemoeijen, waarvan het krachtigste bewijs is geleverd door de verklaring dezer laatste mogendheden, dat zij onzijdig willen blijven; welke verklaring uit den aard der zaak moet worden beschouwd als eene afkeuring der Russische staatkunde.

„De toestand is alzoo deze: Aan de eene zijde staat Rusland, geheel op zich zelf, tegenover zich hebbende het algemeen gevoelen der Europesche kabinetten; aan den anderen kant daarentegen Turkije, welks tegenstand door geheel Europa als volkomen regtmatig wordt erkend. Deze twee [illegible] zijn de eenige strijdvoerenden [illegible] tusschen welke een oorlog is ontstaan, dien de [illegible] der diplomatie ongelukkigerwijze niet hebben kunnen verhoeden.

„De overige in de zaak betrokkene staten [illegible] geen daadwerkelijk aandeel te nemen in het bloedige drama, hetwelk thans wordt voorbereid. Zij zijn, alles wel beschouwd, niets meer of minder dan getuigen van eenen tweestrijd, welke, met de meest naauwlettende aandacht, moeten toezien, dat in niets de gestelde voorwaarden worden overschreden en de worsteling bepaald blijve binnen de vooraf aangewezene grenzen: getuigen, die, zoodra zij bespeuren, dat dit slechts eenigzins zal kunnen geschieden, zullen tusschen beiden treden, ten einde de strijdende partijen te verzoenen en met elkander in overeenstemming te brengen."

— De berigten te Weenen uit Konstantinopel ontvangen, melden dat de Britsche gezant aldaar aan de Turksche overheden het leedwezen zijner Regering heeft betuigd, dat het Weener ontwerp niet is aangenomen, en tevens de bezwaren heeft doen kennen, welke op dit oogenblik het verleenen eener dadelijke hulp, door middel van Britsche wapenen, in den weg staan. Zij melden verder, dat deze verklaring een zeer ongunstigen indruk op de Turksche bewindslieden heeft gemaakt, en dat daardoor de invloed van den bedoelden gezant niet weinig is gedaald.

Naar luid van deze berigten is nu geheel de Turksche landweer opgeroepen, zoodat het cijfer der Turksche troepen al spoedig tot 350,000 man zoude kunnen klimmen. In hoeverre echter de Porte de middelen bezit, om eene dergelijke menigte te kleeden, te wapenen en gedurende een onbepaalden tijd te onderhouden blijkt niet. De voorlezing van het manifest in de moskeën heeft de geestdrift der Mahomedaansche bevolking der hoofdstad, die reeds vrij zigtbaar was, nog aangevuurd. Jong en oud tracht zich van geweer te voorzien, en men verkoopt kostbaarheden om aan die begeerte te voldoen, — zoodat men thans reeds weinige Turken ontmoet, die niet op de eene of andere wijze zijn gewapend.

Uit Arabië waren, naar gemeld wordt, troepen aangekomen, die op eenige duizend man werden geschat, en welke met Turksche oorlogschepen naar de zijde van Battoum, aan de oevers van de Zwarte Zee, zijn overgescheept, ten einde tegenover de Russische strijdkrachten in Mingrelië te worden gesteld. — Aan de grenzen van Griekenland zal een observatie-korps worden bijeengebragt, hetwelk, op het papier, 50,000 man moet bedragen, en, onder de bevelen van Mustapha-pacha, grootendeels uit zoogenaamde landweer moet bestaan.

Binnenland.

's Gravenhage, 26 October.

* In de zitting van den gemeenteraad alhier van gisteren, heeft de voorzitter te kennen gegeven, dat hij zich gelukkig achtte, den Raad te kunnen mededeelen dat sedert drie dagen geen rapport van het cholera-hospitaal was ontvangen, aangezien er thans geen één cholera-lijder zich daarin bevond.

* Bestuurders der afdeeling 's Gravenhage van de Maatschappij tot bevordering der toonkunst hebben ter kennisse van de leden gebragt, dat de eerste uitvoering, toegankelijk voor al de leden der maatschappij, voorloopig is bepaald, op Woensdag den 9 Nov. aanst. in de zaal *Diligentiâ*, en dat bij die gelegenheid, met begeleiding van vol orkest, zal worden ten gehoore gebragt het *Oratorium Elias* van F. Mendelssohn Bartholdy. (Tot aansporing om lid dezer maatschappij te worden, kan strekken, dat de leden geregtigd zijn tot het *kosteloos* bijwonen van alle uitvoeringen, door de *verschillende* afdeelingen gegeven, gelijk mede van het algemeen muzijkfeest, dat in de maand Julij aanst., bij gelegenheid van het 25jarig bestaan der Maatschappij, met buitengewonen luister, te Rotterdam zal worden gevierd.

De Minister van Finantiën, in ervaring gekomen zijnde dat, ongeacht zoo vele en herhaalde bekendmakingen en waarschuwingen, de Belgische koperen munt steeds in groote hoeveelheden binnen het Rijk in omloop blijft, heeft nogmaals ter algemeene kennis gebragt, dat die munt hier te lande hoegenaamd geen wettigen koers of waarde heeft; dat mitsdien op de afwijzing uit alle openbare kassen het strengste toezigt zal worden gehouden: terwijl daarentegen Nederlandsche koperen munt voortdurend bij heeren betaalmeesteren in de arrondissementen kan worden aangevraagd en verkregen.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Schiedam, zijn als cholera-lijders aangegeven: van 17—20 Oct. 3, overleden 3, hersteld 5, terwijl zich van 20—23 Oct. geene gevallen meer hebben voorgedaan. In het geheel zijn aldaar aangegeven 201 lijders, waarvan overleden 144, hersteld 48 en in behandeling gebleven 9. (*Maasbode.*)

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Rotterdam zijn aangegeven op 25 Oct. [illegible] cholera-lijders, hersteld 2, overleden *geene*.

In het cholera-hospitaal te Amsterdam zijn op 25 Oct. ingekomen 4 lijders, hersteld 1, overleden 2, in behandeling gebleven 14.

Buiten het cholera-hospitaal zijn bij de commissie van geneeskundig toevoorzigt op 23 en 24 Oct. aangegeven 9 lijders en 2 overleden.

Te Delft zijn van 18 tot 23 Oct. bijgekomen 75 cholera-lijders, hersteld 24, overleden 47, blijven in behandeling 34.

Men schrijft uit Amsterdam, (aldus zegt de *Utrechtsche Courant*), dat de [illegible] uit [illegible] het beroep naar de hoofdstad heeft aangenomen, en dat die tijding aldaar alom veel genoegen verwekt, vooral na de schandelijke aanvallen, waaraan die beminde leeraar van *eene enkele zijde* is blootgesteld geweest.

Den 24 Oct. promoveerde aan de Utrechtsche Hoogeschool tot doctor in de verloskunde, de heer A. D. Reneman, med. doct.

Op den 25 dezer promoveerde aan de Leijdsche Hoogeschool tot doctor in de regten, de heer F. J. Tyndall, geb. te Suriname, na verdediging van *Theses Juridicae Inaugurales*.

* Gisteren heeft in het locaal *Diligentia* alhier eene buitengewone algemeene vergadering der Hollandsche Maatschappij van Landbouw plaats gehad en wel ter verrigting van de werkzaamheden, welke opgedragen waren aan de 7de algemeene vergadering, die den 29 Sept. jl. te Dordrecht had moeten gehouden worden, doch die uit hoofde van buitengewone omstandigheden geen voortgang heeft gehad. Het voorzitterschap der vergadering werd door den heer Mr. F. A. van Hall waargenomen. De werkzaamheden vingen aan met de mededeeling van den staat der maatschappij en de handelingen van het hoofdbestuur, sedert de vorige algemeene vergadering. Daaruit bleek o. a., dat de maatschappij, wat het getal afdeelingen en leden betreft, steeds vooruitgaat. Aan het slot van dit verslag nam de voorzitter een hartelijk afscheid als voorzitter dier maatschappij, daar zijn tijd van aftreding weldra genaderd was en de wet zijne herkiezing als zoodanig verbood. — Daarna werd ter tafel gebragt de rekening van het vorige en de begrootingen van de jaren 1853 en 1854. Deze werden door eene commissie onderzocht, die later deswege rapport uitbragt en de goedkeuring van een en ander, behoudens eene enkele verandering in den vorm, voorstelde. De vergadering heeft zich daarmede vereenigd. Uit de finantiële mededeelingen bleek o. a., dat het getal leden ongeveer 6000 beloopt; dat er bij de middelen van het hoofdbestuur een tekort is ontstaan, dat, naar men zich vleit in 1854 grootendeels zal verdwijnen en dat er onder de middelen, waarop voor 1854 gerekend wordt, ook die behooren tot het houden eener tentoonstelling. De commissie in 1852 benoemd, tot het onderzoeken van de wenschelijkheid tot afschaffing der tienden en derzelver vervanging der grondrenten, heeft haar rapport uitgebragt. Overeenkomstig haar voorstel is zij diligent verklaard en zal zij in het volgende jaar haar eindverslag uitbrengen. — De commissie voor de landbouw-statistiek heeft medegedeeld, wat door haar verrigt werd tot bereiking van het doel, dat men zich had voorgesteld. Daaruit is gebleken, dat de ministers van Binnenl. Zaken en Financiën die commissie in de volbrenging van hare taak zullen behulpzaam zijn. Ook die commissie wordt voor diligent gehouden. Op voorstel der daartoe betrekkelijke commissie is besloten, eene prijsvraag uit te schrijven over de ongeschiktheid der meeste tuingronden tot het voortdurend bebouwen met erwten. De gouden medaille zal daarvoor worden toegewezen. — Ingekomen berigten omtrent uitgedeelde zaden en meststoffen, gedane proefnemingen en waarnemingen zullen in de *Mededeelingen* der Maatschappij worden opgenomen. Op de prijsvraag over het blaauw worden der kaas zijn drie antwoorden ingekomen, die echter niet werden bekroond. De prijsvraag zal op nieuw worden uitgeschreven. Op de prijsvraag over de middelen ter verdrijving van de oot uit het land, is een antwoord ingekomen, dat mede niet bekroond werd.

Er zijn onderscheidene voorstellen, door de afdeelingen gedaan, behandeld. Zij werden allen verworpen, uitgezonderd één van Delft, dat tot een volgend jaar werd uitgesteld. Een voorstel der afdeeling Westland, door het hoofdbestuur gewijzigd, werd aangenomen. Het strekt om ieder, die de meest uitvoerige en juiste beschrijving geeft van den landbouw in eenige afdeelingen der maatschappij, te vereeren met den zilveren medaille of zoodanige belooning toe te kennen, als door de algem. vergadering, op voordragt van het hoofdbestuur, zal worden bepaald. De vergadering heeft zich langdurig bezig gehouden met de behandeling der voorstellen tot herziening der wet van de maatschappij. [illegible] voorgedragene veranderingen zijn, met enkele wijzigingen, goedgekeurd. De algemeene vergadering zal, blijkens eene dier wijzigingen, de maand en de plaats, waar de algemeene vergadering het volgende jaar zal gehouden worden, bepalen. Maar het Hoofdbestuur zal, wanneer zich overwegende bezwaren voordoen, in het belang der maatschappij, de bevoegdheid hebben, daartoe eene andere plaats te bepalen. — Na de herziening van de wet, moest de plaats en de maand worden vastgesteld, waar de VIIIste algemeene vergadering in 1854 in Noord-Holland zou worden gehouden. Intusschen heeft het Hoofdbestuur voorgesteld, aan den wensch en het verzoek van het bestuur van Dordrecht gehoor te geven, en dienvolgens die algemeene vergadering en tentoonstelling in 1854 in Dordrecht te doen houden. Hierover [illegible], daar eene der afdeelingen het aan bedenking onderhevig vond, reeds dadelijk van eene bepaling der wet af te wijken. Dat gevoelen werd echter van den kant van andere afdeelingen bestreden. Aangenaam was het daarbij op te merken, dat de afdeelingen uit Noord-Holland het voorstel van het Hoofdbestuur krachtdadig ondersteunden. Het werd dan ook met genoegzaam eenparige stemmen aangenomen, zoodat bepaald werd, dat de algemeene vergadering en tentoonstelling in de maand September 1854 te *Dordrecht* zullen worden gehouden. Het Hoofdbestuur heeft bij deze gelegenheid zijnen bijzonderen dank betuigd voor de bereidvaardigheid, die het bestuur van Dordrecht had betoond, om tot het welslagen der tentoonstelling krachtdadig mede te werken. Nadat het besluit gevallen was, trad een der [illegible] den van Dordrecht op, om der vergadering [illegible] voor hartelijken dank te betuigen. [illegible] deren te kennen, dat de oude [illegible] toonen zal, dat zij de Hollandsche [illegible] van land-

bouw op eene w[illegible]e wijze weet te ontvangen. — Eindelijk is men tot de benoeming van het Hoofdbestuur voor het volgende jaar overgegaan. Tot voorzitter, in de plaats van den heer van Hall, die met 31 December 1853 moet aftreden is gekozen Jhr. mr. D. P. Gevers van Endegeest. Als algemeenen secretaris werd met algemeene stemmen herkozen Jhr. mr. D. R. Gevers Deijnoot. Tot leden van het Hoofdbestuur werden gekozen voor Zuidholland, den heer W. K. van Gennep, te 's Gravenhage; en voor Noordholland, de heer S. J. graaf van Limburg Stirum, te Amsterdam, en zulks in de plaats van de heeren P. H. baron Taets van Amerongen te Leiden en B. A. baron van Verschuur, te Amsterdam, die even als de voorzitter niet weder herkiesbaar waren.

Na den afloop der vergadering had er in het Hôtel de l'Europe een gemeenschappelijke maaltijd plaats, waar menige toast werd ingesteld op het welzijn van Koning en vaderland; op den bloei van den landbouw en bijzonder op de voortdurende ontwikkeling en uitbreiding der Hollandsche maatschappij van landbouw.

Morgen avond zal in den franschen schouwburg worden opgevoerd *A la Bastille* vaudeville in één bedrijf en *la Dame blanche*, opera commique in drie bedrijven.

Men meldt, dat de brugwachter Van Thiel, die door zijne nalatigheid oorzaak is geweest van het ongeval aan den spoortrein van de residentie naar Rotterdam, Zondag te Delft overkomen, ontslagen is geworden.

Men meldt uit Gorinchem, als eene merkwaardige bijzonderheid, in deze dagen, dat van 10 tot en met 21 dezer, aldaar en in de banne van Gorinchem, op eene bevolking van ongeveer 9,000 zielen, geen enkel sterfgeval heeft plaats gehad.

Op den 24sten had te Haarlem, op den Doelen, de door de afdeeling Haarlem en omstreken van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw uitgeschrevene tentoonstelling van jong vee plaats. De prijzen werden daarna door den voorzitter der afdeeling uitgereikt met eene gepaste toespraak, waarin bijzonder werd gewezen op het nut van jaarlijks terugkeerende tentoonstellingen, blijkende uit de steeds toenemende voortreffelijkheid van het ingezonden vee.

** HH. Curatoren van het stedelijk Gymnassium te LEYDEN hebben, uit de sollicitanten naar de openstaande betrekking van tweeden Onderwijzer in de wiskunde, aan den Gemeenteraad aanbevolen, 1°. den Heer G. Greven, Math. en Phil. Nat Doct. te Utrecht en 2°. den Heer G. Hennekeler, Math. en Phil. Nat Cand., docent aan het Gymnasium te Assen.

Den 22 dezer is bij de afgraving van het terrein van een gesloopt boerenhuis en schuur, onder de gemeente Westkapelle, in Zeeland, gevonden een aarden potje, gevuld met eenige Spaansche muntstukken, bestaande in gouden angelots en realen, benevens zilveren Philippus-daalders en gedeelte van die, de meeste voorzien met het borstbeeld van Philippus II, en voerende de jaartallen 1557 en 1566. (*R. C.*)

[illegible] werd te Groningen de najaars-vergadering voor [illegible] gehouden van de Algemeene Vereeniging tegen [illegible] bij de arbeidende klassen van den minder [illegible] onder voorzitting van den heer S. Blaupot ten [illegible] vijftig personen, afgevaardigden en [illegible] woonden deze bijeenkomst bij, die zich [illegible] door de vele belangrijke zaken, die er werden behandeld, afgedaan of voorbereid.

Onder meer andere zaken werd mededeeling gedaan van het Adres, 't welk door het bestuur der Vereeniging aan den Minister van Finantiën was opgezonden, betreffende de thans vigerende ongelukkig werkende wet op de belasting ten aanzien van de dienstboden (inzonderheid de vrouwelijke).

Verder werden er nadere mededeelingen gedaan aangaande de zaak van de plaatselijke en bijzondere [illegible] der verarming, — over de oprigting en [illegible] van handwerkscholen, ook ten platten lande, — nopens de zaak van de doelmatige oprigting en inrigting van bewaarscholen, vooral ten platten lande, waarover de Vereeniging zich mede aan de [illegible] heeft geadresseerd, — aangaande het voorstel, om van wege deze Vereeniging mede te werken tot het houden van volks-voorlezingen enz., 't welk wegens den [illegible] der Vereeniging, niet kon worden aangenomen, [illegible]. Wijders werd in den geest van art. 15, alin. 3, van het reglement uitgemaakt, dat er premiën zullen kunnen worden uitgeloofd ter aanmoediging van nieuwe takken van volks-industrie hier te lande, of ter bevordering van reeds bestaande, en werd daarna, in verband daarmede en naar aanleiding van de mededeelingen des bestuurs nopens den verderen loop, dien de zaak van de konijnenteelt alhier heeft genomen, bepaald, dat er tegen Mei 1855 prijzen en premiën zullen worden uitgeloofd, om de konijnenfokkerij, ten behoeve en voordeele van de mindere standen, hier te lande, te bevorderen.

Onder de voorstellen, die later zullen worden afgedaan, kwam voor: een aangaande de beste middelen, om het aankweeken van zeelieden (matrozen enz.) te bevorderen; — een over het oproepen der miliciens in de drukste maanden des jaars, tot groot ongerief van vele takken van nijverheid; — een om het invoeren van gerookt of gezouten vleesch hier te lande te bevorderen; — enz. Eindelijk dient nog vermeld te worden, dat er werd besloten om te Groningen in Junij 1854 een Congres voor het Armwezen te doen plaats hebben; waarvan het tot stand brengen aan het bestuur is overgelaten.

Men schrijft uit 's Hertogenbosch; dat door het werkvolk der manufactuur-fabrieken te Helmond, Zaturdag eenige ongeregeldheden zijn gepleegd, die echter spoedig hebben opgehouden. Het gemeentebestuur had in de vorige week de fabriekanten doen bijeenkomen, om over eene verhooging der dagloonen te spreken; hierin vonden dezen echter bezwaar. Zaturdag jl. was het de patroon der wevers; de heeren Carp en van Vlissingen hadden hunne arbeiders verlof gegeven de kerkdienst bij te wonen, zonder inhouding van daggeld en om eenig brood en bier ten hunnen koste te gaan halen; na afloop van de kerkdienst maakte men zich vrolijk en begon men een optogt met eene roode vlag, die door den heer Carp alleen vervaardigd wordt; met gejuich bleef men voor de fabriek van dezen heer staan, waarbij ook andere arbeiders kwamen. Intusschen wierp eene andere troep werklieden de glazen in de societeit aan stukken, waar andere fabrikanten waren, zonder dat de marechaussee dit kon beletten, waarop echter alles weder rustig werd. Men meldt ook, dat de glazen bij een paar andere fabrikanten eenige dagen vroeger waren ingeslagen.

∴ Onze Correspondent te 's BOSCH meld ons het volgende: In onze stad is even als elders dit jaar bijzonder veel gebouwd. De openbare wegen zijn weder aanmerkelijk verbeterd, en onder de herstelling der gebouwen, verdient eene voorname plaats het werk aan eene schans of sterkte, bij den mond der haven gelegen door den heer J. van Maaren te dezen stede aangenomen. Deze sterkte, in 1637 door den Raad van Staten gesticht, is algemeen bekend onder den naam van *Papenbril*, volgens van Heurn, Historie der stad en Meijerije van 's Hertogenbosch, tengevolge van eenen ouden haat tegen de roomschgezinden, maar komt in openbare geschriften en 's lands resolutien onder de benaming van *Willem-* en *Maria*-schans voor. In 1817 werd deze sterkte door de Franschen en in 1830 door de Nederlanders geblindeerd of bomvrij gemaakt, doch telkens werd die blindering na het gevaar weder weggebroken. Zij heeft den vorm van een vierkant, met eene groote binnenplaats in het midden en diende weleer tot eene militaire provoost. Zij is bijna geheel vervallen; zware greine balken zijn ganschelijk vergaan, omdat het gebouw niet genoeg schijnt te zijn gelucht geworden. Thans wordt alles niet alleen hersteld maar ook aanmerkelijk verbeterd. De zolders worden lager gelegd, en alles ingerigt om dit later des verkiezende in een verdedigbaren staat te brengen of te blinderen. Ruime gangen, doelmatige kamers voor officieren enz. doen vermoeden, dat deze sterkte aan haar doel zal beantwoorden, waarvoor zij bestemd [illegible] om doortrekkende [illegible] te [illegible] van de huisvesting of inkwartiering van dusdanige troepen zullen bevrijd worden. Vóór het gebouw heeft men het voorname kruidhuis der stad, benevens een magazijn van kleeding. Ter zijde van het gebouw vindt men eene waterpoort, uitkomende in de stadsgracht, bekend onder den naam van de Maltheser poort. Hoe men er toe gekomen is, deze poort naar de ridders van Maltha te heeten, hebben wij niet kunnen navorschen, uit hoofde van de verwarde oude overleveringen, welke nopens deze sterkte bestaan.

Het werk moet in April van het volgend jaar voltooid zijn, en doet zoowel den heer van Maaren, als den ontwerper van het plan alle eer aan. Iets echter zoude nog eene groote verbetering hier aanbrengen, en wij hopen dat dit punt rijpelijk mag worden overwogen: Wanneer namelijk de bestaande brug, die tot het fort leidt, dat rondom met grachten is omgeven, werd verlegd tegenover de wacht, naast de Ortherpoort, dan zou het fort vrijer zijn, en met weinig kosten aan den mond der haven een veel schooner bassin als aanlegplaats voor de stoombooten daargesteld worden.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 26 October 1853.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2 1/2	60 1/8 60	*Hope* 1798/1816	5	102 3/4 7/8
Dito Certificat.	3	72 1/8 1/4	Dito 1828/1829	5	101 1/2
Dito Dito	4	90 5/8 7/8 7/8	Cert. 1831/1833	5	92 3/4 7/8
O. I. Leening	4		Dito Dito	4 1/2	94
Amort. Syndic.	3 1/2	89 3/4	Dito *Hope*	4	
Hand.-Maats.	4 1/2	122	Dito *Stieglitz*	4	86 3/8
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	86 1/8
Certificaten	2 1/2		Inschr. Assig.	6	
D° *Rothschild*	2 1/2	49 1/2 3/4	Certific. dito	6	
Frankrijk.					
Obligatiën	3	66	**Polen.**		
Spanje.			Obligatiën	[illegible]	
Nieuwe	1	21 1/8 3/16 1/8	**[illegible]**		
Dito Buitenl.	3		[illegible]lliek	5	74 3/4 75
D° Binnenl. e/m.	3	39 7/8 40 [illegible]	Dito bet. Amst.	5	86 7/8 87
Bew. Sp. Com.		4 15/16 5 [illegible]	Dito letter B.	5	86 7/8 87
Amort. Schuld.		[illegible]	Dito 1847	2 1/2	88 1/4
Portugal.			Dito 1851/1852	2 1/2	38 7/8
Londen nieuwe	5	[illegible] 5 15/16 5 7/8			
Dito [illegible]	4				

[illegible] Rusl. Certific. te Hamb., 5 pct. 100; Polen Loten à 600 *f* 157; Braz., bij Roths. p. s. 500 5 pct. 93 1/2; Mexic., te Londen, 3 pct. 23, 1/4; dito Onb. 22 7/8, 3 1/4, 22 15/16; Gren., te Londen p. s. 100 2 1/2 pct. 18 [illegible]; dito Uitg. 7 1/4, 7/16; Peru 4 1/2 pct. 69.

De markt leverde heden weinig merkwaardigs op. [illegible] eene willige houding gehad te hebben, sluit dezelve flaauw met weinig handel.

FRANKFORT, Dingsdag 25 October. 5 pct. Metal. 77 [illegible]; Loten fl. 250 115; Bankactien 1300; 1 pct. Spanje 21 [illegible]; 3 pct. dito 40; wissel op Weenen 103 [illegible].

De markt was algemeen gunstiger gestemd.

LONDEN, Dingsdag 25 October. Consols op tijd 91 [illegible]; Mexico nieuwe 3 pct. 24 1/2; Gren. 2 pct. 19 [illegible]; dito Uitg. 7 3/4; Spanje 1 pct. 21 1/2; dito Certificaten 5.

PARIJS, Dingsdag 25 October. Fransche 4 1/2 pct. ex c. 99 [illegible]; dito 3 pct. op t. 72,35; Spanje binn. 3 pct. 40 [illegible]; dito pct. 20 [illegible]; Belgie 4 1/2 pct. 97; Russen 4 1/2 pct. 95 [illegible]; Metall. 91.

MADRID, Zaturdag 22 October. Spanje binn. 3 pct. 41 [illegible]; dito nieuwe 1 pct. 22; Certificaten 31 [illegible].

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Gravenha[illegible]